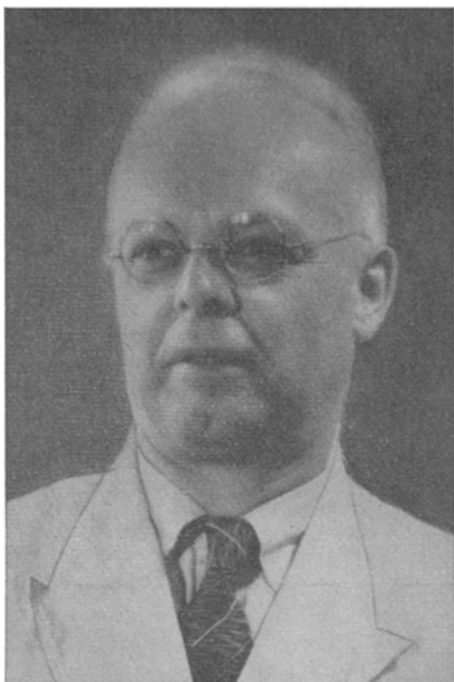


## IN MEMORIAM

DR. IR. J. J. FRANSEN  
6 juni 1903-1 september 1956



Op de terugreis van vakantie kwam Dr. FRANSEN tengevolge van een noodlottig verkeersongeval om het leven. Zijn plotseling overlijden was een grote schok voor de velen, die op landbouwluchtvaartgebied met hem samenwerkten.

FRANSEN was iemand, die altijd zich zelf bleef en die zich nooit, waar dan ook, anders voordeed dan hij was. Hij stak zijn mening over mensen en dingen niet onder stoelen of banken en dat heeft hem, vooral in vroeger jaren, nogal eens moeilijkheden berokkend. Maar zijn kinderlijk blijmoedige natuur, zijn helder verstand en zijn grote werklust hebben hem steeds over die moeilijkheden heengeholpen.

Hij begon zijn loopbaan als assistent op het fysisch-chemisch laboratorium van Philips in Eindhoven. Een paar jaar later

besloot hij in Wageningen te gaan studeren. Reeds voordat hij die studie beëindigd had werd hij aangesteld als fytopatholoog bij het Iepenziektecomité. Hij deed belangrijk onderzoek over de iepenspintkevers als overbrengers van *Ceratostomella ulmi*, de schimmel die de iepenziekte veroorzaakt. Over dit onderwerp schreef hij tussen 1931 en 1938 een zestal publikaties in dit tijdschrift. In 1939 promoveerde hij tot doctor in de landbouwwetenschap op een proefschrift getiteld: Iepenziekte, iepenspintkevers en beider bestrijding.

In latere jaren verschenen nog verschillende publikaties van zijn hand in het Tijdschrift over Plantenziekten, vooral op toegepast entomologisch gebied en over de werking van insecticiden en hun residuën. Hij had een vlotte pen en schreef niet alleen tal van artikelen, literatuuroverzichten en referaten in wetenschappelijke tijdschriften, maar publiceerde ook veel in landbouwbladen en in de dagbladers over de meest uiteenlopende onderwerpen. Hij heeft zelfs ander-

half jaar lang in zijn onderhoud voorzien als landbouwjournalist en leider van een schriftelijke cursus landbouwonderwijs.

Het onderzoek trok hem echter zo zeer, dat hij er weldra naar terugkeerde. Vooral bosbouwentomologische vraagstukken hadden zijn belangstelling. Gedurende de periode dat hij daaraan werkte, eerst in dienst van de Nederlandse Heide Mij., later als entomoloog bij het I.T.B.O.N., publiceerde hij o.a. over de biologie en de bestrijding van de ringelrups, de bastaardsatijnvlinder, de plakker, de sparrebladwesp en de dennebladwesp interessante artikelen.

Na een periode van enkele jaren bij de Plantenziektenkundige Dienst, waar hij onderzoek over bestrijdingsmiddelen verrichtte, kwam hij tenslotte bij het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek. Hier hield hij zich in hoofdzaak bezig met de bestudering van de mogelijkheden van toediening van kleine hoeveelheden bestrijdingsmiddelen in geconcentreerde vorm vanuit vliegtuigen of door middel van nevelspuiten.

De landbouwluchtvaart had reeds voor 1940 zijn grote belangstelling. In 1938 vonden onder zijn leiding de eerste proefnemingen in Nederland plaats aangaande de toediening van poedervormige insecticiden met behulp van vliegtuigen. Na de oorlog werden in plaats van stuifpoeders geconcentreerde spuitvloeistoffen gebruikt en het is zeker niet te veel gezegd dat Dr. FRANSEN, samen met Dr. MAAN en Mej. KERSEN, de basis heeft gelegd voor de landbouwluchtvaart in Nederland.

Aan de hand van zijn proefnemingen is men er thans toe overgegaan de door *Phytophthora infestans* veroorzaakte aardappelziekte door toediening van geconcentreerde koperpreparaten met vliegtuigen te bestrijden. Dat is nog nergens anders gedaan en vereist zeer speciale voorzieningen aan de spuitapparatuur. De waarnemingen van Dr. FRANSEN over druppelgrootte, verdeling van de spuitvloeistof over de sproeibaan, residu-bepalingen en metingen betreffende de regenbestendigheid van de verschillende kopermiddelen hebben een betrouwbare basis voor deze nieuwe bestrijdingstechniek gelegd.

FRANSEN was handig in het uitdenken van technieken en apparaten die hij bij zijn onderzoek nodig had. Ik herinner slechts aan zijn olfactometer, waarover in 1954 in dit tijdschrift werd gepubliceerd.

De plaats van Dr. FRANSEN zal uiterst moeilijk te bezetten zijn, want niemand in Nederland beschikt over een zo grote literatuurkennis op landbouw-, luchtvaart- en entomologisch terrein gekoppeld aan zijn vindingrijkheid en experimentele inzichten.

J. G. TEN HOUTEN